

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Jiřího Gottwalda a soudkyň Mgr. Barbory Berkové a JUDr. Zuzany Šnejdrové, Ph.D., ve věci žalobce **Karla K.**, bytem xxx, zastoupeného Mgr. Jaroslavem Topolem, advokátem se sídlem Na Zlatnici 301/2, Praha 4, proti žalovanému **Celnímu úřadu pro Olomoucký kraj**, se sídlem Blanická 19, Olomouc, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem celníka,

t a k t o :

I. Výběr kaucy žalovaným od žalobce dne 12. 8. 2014 okolo 14:00 hod. ve výši 5.000 Kč podle potvrzení o převzetí kaucy č. C001040 **byl nezákonným zásahem.**

II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 22.325,58 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku, k rukám Mgr. Jaroslava Topola, advokáta se sídlem Na Zlatnici 301/2, Praha 4.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou doručenou soudu dne 1.10.2014 se žalobce domáhal vyslovení nezákonnosti zásahu celníka Celního úřadu pro Olomoucký kraj, spočívajícího ve výběru kaucí ve výši 5.000 Kč od žalobce jako řidiče motorového vozidla podezřelého ze spáchání přestupku dle § 42a odst. 2 písm. a) zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZoPK“), a to dle § 43a ZoPK, k němuž došlo dne 12. 8. 2014 okolo 14:00 hod. na silnici R35 ve směru z Mohelnice do Olomouce.

Žalobce namítal, že zasahující celník v potvrzení o převzetí kaucí ani v žádné jiné listině neuvedl, v čem shledal důvodné podezření, že se bude žalobce vyhýbat přestupkovému řízení. Potvrzení o převzetí kaucí nadto neobsahuje ani popis skutku, kterého se měl žalobce dopustit. Nelze se proto domnívat, že by důvodné podezření, že se bude žalobce vyhýbat přestupkovému řízení, vůbec existovalo. Zásah spočívající ve výběru kaucí byl tudíž pro nesplnění podmínky § 43a odst. 1 písm. b) ZoPK nezákonný.

Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby. Ve vyjádření k žalobě uvedl, že důvodné podezření, že se žalobce bude vyhýbat přestupkovému řízení, popsal v úředním záznamu z 21. 10. 2014 tak, že vzešlo z vyjádření žalobce, že si přeje věc postoupit do správního řízení, jelikož má sjednáno pojištění proti pokutám a neobává se proto řešení věci ve správním řízení. V takových případech má celní úřad opakovanou zkušenost, že obvinění z přestupku ani jejich zvolení zmocněnci se nedostavují k nařízeným ústním jednáním a do krajnosti využívají procesních nástrojů k dosažení zániku odpovědnosti za přestupek. Takovým zmocněncem je rovněž Ing. Miloslav J., který jménem žalobce podal v dané věci odpor. Celník v písemném potvrzení o převzetí kaucí odůvodnil vybrání kaucí uvedením porušené povinnosti řidiče a skutkové podstaty přestupku podle ZoPK. Celník byl při výběru kaucí vázán služebním předpisem. Podle názoru žalovaného je uvedení porušené povinnosti a skutkové podstaty přestupku podle ZoPK dostatečným odůvodněním výběru kaucí, neboť přímo z textu § 43a ZoPK vyplývá, že důvodem pro vybrání kaucí je podezření, že dotyčná osoba se bude vyhýbat správnímu řízení. Zbývá tedy jen upřesnit, k projednání jakého přestupku je kaucí vybrána. V teoretické rovině má tak žalovaný za to, že důvod uložení kaucí je sice jednou z povinných náležitostí písemného potvrzení o převzetí kaucí, jeho případná absence však sama o sobě nezpůsobuje nezákonnost zásahu celníka.

Při jednání soudu dne 7.1.2015 žalobce dále uvedl, že žalobce je bezúhonný, nemá záznam v kartě řidiče, samotná skutečnost, že byl, či tvrdil, že byl pojištěn proti pokutám, nezakládá důvodnost podezření, že by se měl vyhýbat správnímu řízení. Argumentace vnitřními předpisy celního úřadu je sice ze strany zasahujícího celníka pochopitelná, avšak je nutno posoudit soulad takového vnitřního předpisu se zákonem. Shodně se k otázce výběru kaucí vyjádřil ombudsman. Důvod pro podezření z vyhýbání se správnímu řízení by měl být písemně zachycen v potvrzení o převzetí kaucí. Následně se zpožděním vyhotovený úřední záznam

působí nevěrohodně. Konečně vyjádřil pochybnost nad důvodností samotného podezření ze spáchání přestupku, neboť mu dosud není znám výsledek přestupkového řízení, přičemž „místo činu“ nebylo ani dostatečně zdokumentováno.

Z obsahu spisu soud zjistil, že dne 12.8.2014 vyhotovili členové kontrolní hlídky žalovaného nstržm. Kamila K. a nstržm. Lukáš O. Protokol o důvodném podezření z porušení právních předpisů, zjištěném provedenou kontrolou podle § 40 odst. 7 písm. c) ZoPK č.j. 43597/2014-580000-63, v němž uvedli, že žalobce jako řidič motorového vozidla Škoda Octavia, reg. zn. xxx v rozporu s § 21e ZoPK ve 14:00 hod. na pozemní komunikaci R35 ve směru na Olomouc užil vozidlo v systému časového zpoplatnění, aniž by byl uhrazen časový poplatek (jízda bez dálniční známky), tudíž je důvodně podezřelý ze spáchání správního deliktu dle § 42a odst. 2 písm. a) ZoPK. Dále z protokolu vyplývá, že žalobce se k věci nevyjádřil a protokol odmítl podepsat z důvodu podezření z porušení právních předpisů, přičemž požádal o postoupení věci celnímu úřadu dle § 55 odst. 3 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Dále z potvrzení o převzetí kauce č. C 001040 a příjmového dokladu soud zjistil, že žalobce dne 12.8.2014 zaplatil kauci ve výši 5.000,- Kč, přičemž jako důvod vybrání kauce je uvedeno „§42a odst. 2 písm. a zák. 13/1997 Sb a § 21e odst. 1 písm. a zák. 13/1997 Sb.“

Při jednání soud zjistil z úředního záznamu, sepsaného za žalovaného nstržm. K. K. a nstržm. L. O. dne 21.10.2014, že poté, co žalobce sdělil kontrolu provádějící hlídce, že nedisponuje platným dálničním kuponem, mu bylo sděleno, že se dopustil přestupku podle § 42a odst. 2 písm. a) ZoPK, za který mu byla navržena bloková pokuta ve výši 3.000 Kč. Dále je v záznamu uvedeno, že řidič s pokutou nesouhlasil a sdělil hlídce, že žádá věc postoupit ke správnímu řízení, *protože má sjednáno pojištění proti pokutám a tedy, že se vůbec neobává řešení přestupku ve správním řízení. Z tohoto důvodu hlídka pojala podezření, že se přestupce bude správnímu řízení vyhýbat a sdělila tedy přestupci, že mu bude uložena kauce ve výši 5.000 Kč. Poté řidič sdělil hlídce, že si zatelefonuje svému právnímu zástupci spojenému se službou pojištění proti pokutám, aby se informoval, zda má hlídka celní správy oprávnění v tomto případě udělit kauci.*

Další obsah správního spisu se již týkal postupu správního orgánu v řízení o přestupku, které je však samostatným řízením, jehož výsledek nemá na posouzení zákonnosti zásahu celníka při výběru kauce vliv. Návrhy žalobce na provedení dalších důkazů (výslech žalobce k průběhu a okolnostem kontroly a stanovisko ombudsmana) soud zamítl jako nadbytečné, neboť nesměřovaly k osvětlení rozhodující skutečnosti, tj. vymezení důvodu uložení kauce v potvrzení o jejím převzetí. Soud dále zamítl návrh žalovaného na provedení důkazu jeho vnitřním předpisem, a to Služebním předpisem č. 12/2012, neboť se jedná o interní instrukci mající metodickou funkci, která zavazuje toliko osoby nacházející se ve služebním poměru k vydavateli předpisu, nikoli subjekty stojící vně tohoto poměru.

Podle § 82 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“) každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen "zásah") správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.

Podle § 43a odst. 1 ZoPK je celník oprávněn vybrat kauci od 5 000 Kč do 50 000 Kč od řidiče motorového vozidla a) který je podezřelý ze spáchání přestupku uvedeného v § 42a odst. 2 až 4 a u kterého je důvodné podezření, že se bude vyhýbat přestupkovému řízení, nebo b) v případě, že provozovatel tohoto vozidla je podezřelý ze spáchání správního deliktu uvedeného v § 42b odst. 2 písm. a) až e) a je důvodné podezření, že se bude vyhýbat řízení o správním deliktu.

Podle odst. 4 téhož ust. při výběru kauce policista nebo celník poučí řidiče o důsledku vybrání kauce a podmínkách jejího vracení a vystaví písemné potvrzení o převzetí kauce. V písemném potvrzení musí být uveden důvod uložení kauce, její výše a úřad, který je příslušný k vedení řízení o přestupku nebo správním deliktu.

Krajský soud předně zdůrazňuje, že povinnost celníka vydat řidiči písemné potvrzení o převzetí kauce, je v daném případě výslovně uložena shora citovaným § 43a odst. 4 ZoPK, přičemž řidič má dle § 43a odst. 5 ZoPK právo stejnopis potvrzení na místě obdržet. Z druhé věty § 43a odst. 4 ZoPK, v níž jsou vyjmenovány obsahové náležitosti tohoto potvrzení, zejména *důvod uložení kauce*, je pak zjevné, že předmětné potvrzení nemá sloužit toliko jako příjmový doklad o převzetí konkrétní částky, nýbrž jako jeden z rozhodujících podkladů pro rozhodnutí soudu v případě, že o zákonnosti, správnosti či adekvátnosti postupu celníka vznikne spor.

Krajský soud při posuzování žaloby vycházel z aktuální judikatury správních soudů, a to zejména z rozsudků Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) sp. zn. 4 Aps 9/2013 a 4 As 6/2014 (publikován pod č. 3067/2014 Sb. NSS), které se sice týkají výběru kauce policistou dle § 125a zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, avšak jejich závěry jsou s ohledem na shodnost úprav institutu výběru kauce v obou zákonech použitelné i na posuzovaný případ.

V rozsudku sp. zn. 4 Aps 9/2013 NSS uvedl, že na písemném potvrzení o převzetí kauce sice nelze klást nároky vycházející z požadavků na odůvodnění správního rozhodnutí podle § 68 odst. 3 správního řádu z roku 2004, avšak je v potvrzení třeba uvést *srozumitelné a okolnostem věci odpovídající stručné vyjádření, v čem policista spatřuje důvodné podezření, že se řidič motorového vozidla podezřelý ze spáchání přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích bude vyhýbat přestupkovému řízení*.

K zákonnosti výběru kauce dle § 43a odst. 4 ZoPK je tedy nutné kumulativní splnění dvou podmínek: 1. podezření ze spáchání přestupku uvedeného v § 42a odst. 2 až 4 a 2. existence důvodného podezření, že se bude řidič vyhýbat přestupkovému řízení. Krajský soud proto zastává názor, že zasahující celníci nepostupovali vůči žalobci v souladu s citovaným § 43a odst. 4 ZoPK, když v potvrzení o převzetí kauce č. C 001040 uvedli toliko právní kvalifikaci přestupkového jednání žalobce, nikoli však již jakoukoli skutečnost, jež by odůvodňovala podezření, že se bude žalobce vyhýbat projednání přestupku.

I přes shora judikaturou zdůrazňovanou neformálnost potvrzení o převzetí kauce danou zejména okolnostmi, za nichž je vystavováno (obvykle venku na silnici), je nezbytné s ohledem na následnou přezkoumatelnost události soudem, aby byla důvodnost pojetí podezření alespoň v základních obrysech z potvrzení zřejmá. Pokud tedy v daném případě neuvedli zasahující celníci v potvrzení o výběru kauce

k důvodnosti obavy z vyhýbání se přestupkovému řízení žádné relevantní skutečnosti, své zákonné povinnosti uložené § 43a odst. 4 ZoPK nedostáli a důvod uložení kaucе neučinili seznatelným pro soud a zejména pro samotného žalobce.

Názor žalovaného, že je plně postačující, když v potvrzení o převzetí kaucе byla uvedena skutková postata přestupku a jeho právní kvalifikace, přičemž právě výběr kaucе sám o sobě zdůvodňuje existenci důvodného podezření, je dle názoru soudu nepřijatelnou argumentací v kruhu. Jak je již uvedeno výše, obsahovou náležitostí potvrzení o převzetí kaucе je alespoň stručné odůvodnění existence obou podmínek § 43a odst. 4 ZoPK, tudíž je nutné odmítnout závěr, že splnění jedné podmínky bez dalšího osvědčuje i splnění podmínky druhé, skutkově odlišné.

NSS dále v rozsudku sp. zn. 4 Aps 9/2013 připustil, že *v rámci řízení před správními soudy, jehož předmětem je posouzení zákonnosti výběru kaucе v rámci řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu, lze vedle potvrzení o převzetí kaucе vycházet i z jiných podkladů, z nichž lze zjistit okolnosti uložení kaucе. Takovými podklady (důkazními prostředky) mohou být např. oznámení o přestupku, úřední záznamy, svědecké výpovědi či zvukové, obrazové nebo jiné nahrávky, které zachycují provádění zásahu a byly pořízeny v souladu se zákonem.*

Dle krajského soudu z uvedeného rozhodnutí vyplývá, že použití dalších důkazních prostředků je možné teprve tehdy, pokud je v potvrzení o převzetí kaucе důvod podezření alespoň v hrubých obrysech uveden, tj. pro konkretizaci či dokreslení stručného odůvodnění v potvrzení, popř. snad i v situaci, kdy důvod podezření nebyl v důsledku opomenutí zasahujícího celníka v potvrzení uveden, avšak dalšími důkazy v soudním řízení provedenými bude prokázáno, že žalobci byl na místě samém důvod podezření zcela zřejmý.

Soud však pro úplnost provedl důkaz úředním záznamem, vytvořeným ex post pro účely soudního řízení žalovaným dne 21.10.2014. Z uvedeného záznamu, jehož obsah je shora podrobně popsán, soud zjistil, že podezření z vyhýbání se přestupkovému řízení mělo v zasahujících celnících vzbudit prohlášení žalobce o tom, že je proti pokutám pojištěn, a proto se správního řízení neobává, a dále „obecná zkušenost“ správního orgánu s tím, že v obdobných případech postupují řidiči v přestupkovém řízení obstrukčně.

K těmto okolnostem soud uvádí, že prohlášení řidiče o tom, že je pojištěn proti pokutám, a proto se neobává projednání věci ve správním řízení, nijak důvodnou obavu, že se takový řidič bude projednání věci vyhýbat, nevzbuzuje. Z uvedeného prohlášení totiž nelze nijak dovodit, že by měl být žalobce v budoucnu pro správní orgán nedosažitelný, ani že by měl v úmyslu neposkytovat správnímu orgánu součinnost a chovat se v řízení jakkoli obstrukčně, tj. zneužívat procesních předpisů k dosažení zániku odpovědnosti za přestupek z důvodu uplynutí času, jak dovodil žalovaný. Žalobce totiž neavízoval zasahujícím celníkům, že hodlá mařit průběh přestupkového řízení, nýbrž toliko to, že se s ohledem na sjednané pojištění neobává výše uložené pokuty. V této souvislosti soud poukazuje i na žalobcem tvrzenou a žalovaným nepopřenou dosavadní řidičskou bezúhonnost žalobce.

Vágní argumentaci obecnou zkušeností celního úřadu s obstrukčním jednáním účastníků v obdobných případech soud jako relevantní důvod rovněž neakceptoval. Z úředního záznamu jednak vůbec nevyplývá, že by zasahující celníci byli již v době vybírání kauce seznámeni žalobcem s tím, kdo je či bude jeho právním zástupcem v přestupkovém řízení, zejména by však akceptace takto široce pojatého generálního důvodu otevřela prostor pro naprostou libovůli kontrolu provádějících celníků, neboť by mohli komukoli pod záminkou podezření ze spáchání přestupku uložit kauci, respektive následně zabránit v jízdě (shodně rovněž NSS v rozsudku sp. zn. 4 As 6/2014).

Jelikož žalovaný nesplnil povinnost zdůvodnit, co založilo jeho obavu, že se bude žalobce vyhýbat správnímu řízení, a to ani v rovině tvrzení, krajský soud žalobě podle § 87 odst. 2 s.ř.s. vyhověl a určil, že výběr kauce žalovaným od žalobce dne 12. 8. 2014 byl nezákonným zásahem.

O náhradě nákladů řízení mezi účastníky soud rozhodl dle § 60 odst. 1 s. ř. s. tak, že žalovanému uložil povinnost nahradit důvodně vynaložené náklady procesně úspěšného žalobce. Tyto náklady spočívají v: 1. soudním poplatku ve výši 2.000 Kč; 2. odměně advokáta ve výši 9.300 Kč za tři úkony právní služby – a to převzetí věci, sepis žaloby a účast u jednání dne 7.1.2015 – dle § 11 odst. 1 písm. a), d) a g) vyhl. č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „AT“), přičemž výše odměny za 1 úkon právní služby ve výši 3.100 Kč byla stanovena dle § 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bod 5 AT; 3. třech režijních paušálech po 300,- Kč dle § 13 odst. 3 AT za provedené úkony právní služby, tj. 900 Kč; 4. náhradě za 14 půlhodin promeškaného času ve výši 1.400 Kč dle § 14 odst. 3 AT, tj. 14 x 100 Kč; 5. cestovném ve výši 5.198,- Kč, kdy zástupce žalobce cestoval z Otmiče (místo sídla substituta zástupce žalobce) do Olomouce a zpět (652 km) automobilem, jehož spotřeba dle VTP činila v kombinovaném provozu 11,9 l benzínu/100 km dle metodiky ES692/2008A, přičemž cena paliva činila 35,90 Kč a sazba základní náhrady činila 3,70 Kč/km (vyhl. č. 328/2014 Sb.), tj. 77,59 l x 35,90 Kč + 652 km x 3,70 Kč; 6. DPH z odměny a náhrad podle § 57 odst. 2 s.ř.s. ve výši 3.527,58 Kč (tj. 21 % z částky 16.798 Kč), neboť zástupce žalobce je plátcem uvedené daně.

Právo na náhradu ostatních žalobcem vyčíslených nákladů soud nepřiznal. Zejména se jedná o odměnu za další poradu s klientem a s ní spojený režijní paušál a DPH, jejíž provedení žalobce neprokázal a rovněž ji s ohledem na jednoduchost sporu nelze považovat za účelně vynaložený náklad. Zástupce žalobce rovněž neprokázal, že by k užití jeho vozidla bylo nezbytné použití 98 oktanového benzínu, když z jím předloženého technického průkazu vyplývá, že předepsaným palivem vozidla je benzín B 91, jemuž nejbližší náhradou je benzín natural 95.

Vzhledem k odlišné úpravě s.ř.s. a o.s.ř., týkající se nabytí právní moci rozhodnutí (srov. § 54 odst. 5 s.ř.s., § 159, § 160 odst. 1 o.s.ř.), uložil soud žalovanému povinnost zaplatit náhradu nákladů řízení ve lhůtě 30 dnů od právní moci rozsudku. Místo plnění určil soud dle § 149 o.s.ř.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku je **m o ž n o** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné soudní rozhodnutí, **m ů ž e** oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí.

V Olomouci dne 7. 1. 2015

Za správnost vyhotovení:
Ing. Petra Rýparová

Mgr. Jiří Gottwald v. r.
předseda senátu